

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
протокол № 13.

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

м.п.

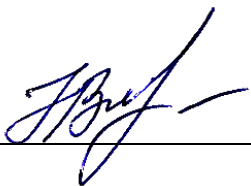
**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЗМАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю D8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
Освітня програма «Магістр права»**

м. Хмельницький
2026

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри кримінального права
та процесу, кандидатка юридичних наук,
доцентка

17 червня 2026 року

Наталя ХМЕЛЕВСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри кримінального права та
процесу

17 червня 2026 року, протокол № 16.

Завідувач кафедри кримінального пра
та процесу, кандидат юридичних наук
професор

17 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

18 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент

18 червня 2026 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка

18 червня 2026 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	– 4
2.	Програмні компетентності і заплановані результати навчання	– 4
3.	Програма навчальної дисципліни	– 5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 6
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 6
	4.2. Аудиторні заняття	– 7
	4.3. Самостійна робота студентів	– 7
5.	Методи навчання та контролю	– 7
6.	Схема нарахування балів	– 8
7.	Рекомендовані джерела	– 8
	7.1. Основні джерела	– 8
	7.2. Допоміжні джерела	– 9
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 10

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D8 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Змагальні засади кримінального судочинства
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
7. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
8. Загальний обсяг вивчення дисципліни (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
9. Форма семестрового контролю	– залік
10. Місце дисципліни в логічній схемі: дисципліна пов'язана з такими навчальними дисциплінами:	– Процесуальні рішення у кримінальному провадженні; Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод; Особливі порядки кримінального провадження; Перегляд судових рішень у кримінальному провадженні; Судова експертологія; Судовий контроль; Теорія і практика кримінально-процесуального доказування
11. Мова вивчення дисципліни	– українська

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні компетентності СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції; СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
	РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;

	РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності; РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції; РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, ознаки та значення засади змагальності у кримінальному судочинстві.

Поняття, зміст та значення засади змагальності у кримінальному провадженні. Історичний розвиток принципу змагальності. Змагальна, розшукова та змішана форми кримінального процесу. Загальнотеоретичне розуміння змагальності в системі кримінально-процесуальних правовідносин. Поняття та структура принципу змагальності. Закономірності розвитку і соціальна цінність змагальної форми процесу. Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства. Забезпечення змагальності сторін у кримінальному судочинстві. Співвідношення принципу змагальності з іншими засадами кримінального провадження. Практика Європейського суду з прав людини щодо забезпечення змагальності та права на справедливий суд. Вплив цифровізації кримінального процесу на реалізацію принципу змагальності.

Тема 2. Змагальні засади сторони обвинувачення та сторони захисту на стадії досудового розслідування

Принцип змагальності в досудовому провадженні. Структура принципу змагальності сторін у досудовому кримінальному провадженні. Особливості реалізації принципу змагальності на стадії досудового розслідування. Процесуальне становище прокурора як процесуального керівника. Роль прокурора в реалізації засади змагальності під час здійснення процесуального керівництва. Дискреційні повноваження прокурора та їх межі. Моральні засади та ефективна реалізація функції обвинувачення як умова змагального кримінального процесу. Поняття захисника у кримінальному судочинстві. Загальні засади діяльності захисника у кримінальному процесі. Стратегія і тактика захисника під час досудового розслідування. Збирання та подання доказів стороною захисту. Процесуальні форми протестної діяльності адвоката. Оскарження рішень, дій та бездіяльності слідчого і прокурора. Реалізація права на захист в умовах воєнного стану. Практика Верховного Суду та ЄСПЛ щодо забезпечення змагальності на стадії досудового розслідування.

Тема 3. Місце слідчого судді у змагальному кримінальному провадженні

Повноваження слідчого судді щодо реалізації принципу змагальності сторін. Судовий контроль та його межі на стадії досудового розслідування. Слідчий суддя як гарант прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Судовий контроль за застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження. Розгляд клопотань сторін кримінального провадження слідчим суддею. Роль слідчого судді під час реалізації принципу змагальності при оскарженні рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача та прокурора. Практика Верховного Суду щодо меж судового контролю. Особливості діяльності слідчого судді в умовах воєнного стану.

Тема 4. Змагальні засади в судовій процедурі кримінального судочинства

Змагальність як засада організації судового розгляду в кримінальному процесі. Активність суду в змагальному кримінальному процесі та межі судової ініціативи. Особливості дії принципу змагальності на стадії підготовчого судового провадження. Спірні питання реалізації принципу змагальності під час розгляду справи судом першої інстанції. Судовий розгляд як центральна стадія реалізації змагальності. Дослідження доказів у суді. Перехресний допит як прояв принципу змагальності. Особливості використання електронних та цифрових доказів. Дотримання засади змагальності у судовій процедурі. Реалізація засади змагальності під час укладення та затвердження угод. Судові дебати як завершальний прояв змагальності сторін.

Тема 5. Реалізація засади змагальності в контрольних стадіях кримінального судочинства

Реалізація принципу змагальності в апеляційному провадженні. Межі перегляду судових рішень апеляційним судом. Сторона обвинувачення та сторона захисту під час розгляду справи в апеляційному суді. Повторне дослідження доказів у суді апеляційної інстанції як прояв принципу змагальності. Реалізація принципу змагальності в касаційному провадженні. Роль сторони обвинувачення та сторони захисту під час розгляду кримінального провадження в суді касаційної інстанції. Практика Верховного Суду щодо забезпечення рівності сторін. Особливості реалізації принципу змагальності під час перегляду судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма						Заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			лекції	СЗ/ПЗ	лаб. зан.	інд. завд	СР С		лекції	СЗ/ПЗ	лаб. зан.	інд. завд	СР С
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Сутність, ознаки та значення засади змагальності у кримінальному судочинстві.	18	4	4	–	–	10	18	2	–	–	–	16
2.	Змагальні засади сторони обвинувачення та сторони захисту на стадії досудового розслідування	20	4	4	–	–	12	20	2	2	–	–	16
3.	Місце слідчого судді у змагальному кримінальному провадженні.	16	2	2	–	–	10	16	2	2	–	–	12
4.	Змагальні засади в судовій процедурі кримінального судочинства	20	4	4	–	–	12	20	2	2	–	–	16
5.	Реалізація засади змагальності в контрольних стадіях кримінального судочинства	16	4	4	–	–	10	16	2	–	–	–	14
	Всього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає опрацювання завдань до кожної теми та виконання індивідуальних завдань.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів, а також порядок здобуття балів за самостійну роботу визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських (практичних) заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) складання та розгляд окремих процесуальних документів;
- 4) моделювання слідчих дій та судових засідань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у таких формах:

- 1) усне або письмове опитування на семінарських заняттях;
- 2) перевірка виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) складання та обговорення окремих процесуальних документів за ситуаційними завданнями;
- 4) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залікова оцінка виставляється на підставі результатів поточного оцінювання або складання заліку, який проводиться у формі тестування. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів визначаються у силабусі з дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 березня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
2. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2537>.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
5. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
7. Блажівський Є. М. Підтримання прокурором державного обвинувачення : підручник. Київ : Національна академія прокуратури України, 2014. 512 с.
8. Кримінальне процесуальне право України : навчальний посібник / за ред. В. Г. Гончаренка, В. А. Колесника. Київ : Юстиніан, 2014. 576 с.
9. Кримінальний процес : підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В.

- Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2013. 824 с.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ : Юстиніан, 2012. 1224 с.
 11. Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навчальний посібник. Вид. 3-тє, змін. та доповн. Харків : Право, 2015. 148 с.
 12. Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків : Право, 2015. 680 с.
 13. Хмелевська Н. В. Реалізація принципу змагальності адвокатом під час надання правової допомоги в Україні. Часопис Академії адвокатури України. 2011. № 12.
 14. Хмелевська Н. В. Теоретичні й нормативно-прикладні основи надання правничої допомоги адвокатом в Україні : монографія. Хмельницький : ХУУП, 2016. 253 с.
 15. Хмелевська Н. В. Поняття змагальності у кримінальному судочинстві. Змагальність у кримінальному провадженні: історія, сучасність та зарубіжний досвід : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 12–13 травня 2017 р.). Хмельницький : ХУУП, 2017.
 16. Яновська О. Г. Ефективна реалізація функцій обвинувачення та захисту як умова змагального кримінального судочинства. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2013. № 2 (96). С. 16–19.
 17. Яновська О. Г. Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства : монографія. Київ : Прецедент, 2011. 303 с.
 18. Яновська О. Г. Роль суду в змагальному кримінальному судочинстві. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 87–91.

7.2. Допоміжні джерела

1. Вільчик Т. Б. Адвокатура та судова влада: характер взаємовідносин. Часопис Академії адвокатури України. 2014. Т. 7. № 4 (25). С. 19–25.
2. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката : монографія. Київ : КНТ, 2014. 170 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Харків : Право, 2012.
4. Погорецький М. А. Адвокатура України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.
5. Хмелевська Н. В. Теоретичні та прикладні аспекти права на захист під час затримання. Вісник Асоціації кримінального права України. 2018. № 2. С. 180–188.
6. Хмелевська Н. В. Деякі аспекти захисту в кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів. Вісник Асоціації кримінального права України. 2020. Т. 2. № 14. С. 316–328.
7. Хмелевська Н. В. Забезпечення найкращих інтересів дитини у кримінальному процесі. Прикарпатський юридичний вісник. 2023. Вип. 3 (50). С. 97–101.
8. Хмелевська Н. В. Зміст юстиції, дружньої до дитини. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2023. № 4. С. 163–168.
9. Хмелевська Н. В. Особливості досудового розслідування кримінальних проваджень за участі неповнолітніх. Південноукраїнський правничий часопис. 2023. № 3. С. 215–220.
10. Хмелевська Н. В. Особливості надання адвокатом правничої допомоги неповнолітнім в кримінальному судочинстві. Вісник Академії адвокатури України. 2017. Т. 14. № 1. С. 272–277.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <https://www.president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <https://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://www.supreme.court.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду.
5. <https://www.court.gov.ua> – Веб-портал «Судова влада України».
6. <https://www.gp.gov.ua> – Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора.
7. <https://www.npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України.
8. <https://www.nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.